

[Undervisningsministeren.]

Formening vil det være ubetimeligt for Tiden ved nærmere Bestemmelser at forandre den nuværende Praksis, hvorefter Lærerne har været fritstillet i Valget mellem Modersmaalet og Dansk som Undervisningssprog i Folkeskolen paa Færøerne, dog at Undervisningssproget i Dansk-Timerne skal være Dansk og i Færøsk-Timerne Færøsk."

Paa Grundlag af denne Lagtingsvedtagelse med 15 Stemmer mod 7 er det saa, at Ministeriet udsteder Anordningen af 16. Januar 1912, som den ærede Forespørger ogsaa henviste til. Dens § 7 lyder saaledes:

„Der bør ved Undervisningen lægges Vægt paa, at Børnene, foruden at tilegne sig Lærestoffet, lære at forstaa og tale det danske Sprog, saa at de mundtlig kunne gøre Rede for det i hvert af Skolefagene lærte saavel paa Dansk som paa Færøsk. — Tilegnelsen af Stoffet kan og bør, særlig for de yngre Børns Vedkommende, lettes ved Benyttelse af Børnenes sædvanlige Talesprog, Færøsk, medens det, for at den fornødne Færdighed i Brugen af det danske Sprog kan opnaas, er nødvendigt, at Undervisningen i de enkelte Fag, navnlig overfor de ældre Børn, hovedsagelig foregaar paa Dansk.“

Ogsaa her betragtes altsaa Færøsk som et Slags Hjælpsprog; det er ikke længere som i 1845 en Nødhjælp, det er et Slags Hjælpsprog, hvad man ogsaa selv fra visse Sider i Lagtinget kalder det. Men Bestemmelsen er, som man let ser, ganske overordentlig elastisk affattet; der sættes ingen Aldersgrænse mellem, hvad man kalder yngre og ældre Børn; der indskydes den ene Gang efter den anden „særlig“, „navnlig“, „hovedsagelig“. Bestemmelsen er meget elastisk. Den er affattet paa fuldkommen legitim Maade i Overensstemmelse med et stort Flertal i Lagtinget.

I 1918 rejser Lagtinget Spørgsmaalet. Selvstyrepartiet stiller Forslag om, at § 7 affattes saaledes:

„Undervisningssproget er Børnenes Talesprog, Færøsk. Ved Undervisningen i Færøsk og Dansk lægges der Vægt paa, at Børnene opnaar Færdighed i Brugen af de to Sprog, saavel i Læsning som i Tale og Skrift.“

Samtidig blev der stillet Forslag om, at færøsk Retskrivning skulde være obligatorisk Fag i den færøske Folkeskole. Det blev imødekømt og er altsaa fra den Tid den gældende Ordning paa Færøerne. Som Følge af dette Forslag blev der nedsat

et Lagtingsudvalg. Dette Udvalg, som bestod af to Selvstyremænd og en Sambandsmand, udtalte, idet dog Sambandsmanden underskrev Betænkningen med Forbehold:

„Men som Forholdene nu en Gang er paa Færøerne, maa vor Folkeskole arbejde med to Sprog, Færøsk og Dansk. Dette kan have sine Vanskeligheder, men det har ogsaa sine Fordele. Begge Sprogene maa læres, og der maa tages ligeligt Hensyn til dem begge. Paa mangfoldige Omraader i Livet møder det danske Sprøg os, og det aabner os Adgang til Danmarks og store Dele af det øvrige Nordens Kultur, ligesom vi gennem Færøsk har Forbindelse med andre Sider af Nordens Aandsliv. Derfor er det nødvendigt, at der gennem Folkeskolen bibringes vort Folk gode Kundskaber i Dansk og Færdighed i Brugen af dette Sprog. Bortset fra, at de allerfleste Lærebøger, som bruges i Skolen, er danske, vil Læreren ved Undervisningen i de enkelte Fag altid have Lejlighed til at udvikle Børnenes Forstaaelse af Dansk og opøve deres Færdighed deri, uden at der herfor kan opsættes nærmere Regler. De nuværende Bestemmelser i § 7 angaaende dette Spørgsmaal har vist sig at være vanskelige at efterleve.... Færøsk har efter disse Bestemmelser faaet en Plads ved Undervisningen nærmest kun som Hjælpsprog“ — det er det, jeg har hentydet til, altsaa den Udvalgsbetænkning fra to Selvstyremænd og en Sambandsmand — „og det er vanskeligt for Læreren at finde Grænsen for, hvor meget han i sin Undervisning kan benytte Dansk og hvor meget Færøsk, og et saadant Forhold kan afstedkomme Misforstaaelser og Forviklinger.“

Udvalget mener

„at der gøres Ret og Skel til begge Sider, naar man gør Færøsk til Undervisningssprog og for øvrigt stiller begge Sprogene lige, saaledes at det sættes som det Maal, som Skolen med Hensyn til denne Undervisning stræber hen imod, at et Barn med almindelige Evner og med almindelig Skolegang skal kunne tale, læse og skrive baade Færøsk og Dansk.“

Det viste sig imidlertid umuligt at opnaa Enighed eller nogenlunde Enighed i Lagtinget. Der blev af Sambandspartiet gjort et Arbejde i den Retning og stillet nogle Ændringsforslag, men de vandt ikke fornøden Tilslutning, og Behandlingen endte